

POSTANOWIENIE

Dnia 9 września 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku B. B. i J.B.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o wznowienie postępowania zakończonych wyrokiem Sądu Apelacyjnego III

Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 lutego 2011 r. wydanego w

sprawie B. B. i J. B. przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia

Społecznego o ustalenie obowiązku istnienia ubezpieczenia społecznego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 września 2011 r.,

zażalenia wnioskodawców na postanowienie Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 8 czerwca 2011 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 8 czerwca 2011 r. odrzucił skargę B. B. i J. B. o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem tego Sądu z dnia 17 lutego 2011 r.

Sąd Apelacyjny wskazał, że wyrokiem z dnia 17 lutego 2011 r. oddalił apelację B. B. i J. B. od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 12 października 2010 r. wydanego w sprawie przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o ustalenie obowiązku podlegania przez B. B. ubezpieczeniu

społecznemu rolników. Złożoną w dniu 2 czerwca 2011 r. skargę o wznowienie postępowania w tej sprawie wnioskodawcy oparli na zarzucie nieważności postępowania z powodu nienależytej reprezentacji w tej sprawie organu rentowego – Prezesa KRUS oraz powadze rzeczy osądzonej, co miało polegać na nieuwzględnieniu przez Sąd wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 30 czerwca 2009 r., dotyczącego podlegania przez B. B. ubezpieczeniu społecznemu rolników, które to okoliczności, według skarżących, wypełniają przesłanki wznowienia postępowania wymienione w art. 401 i art. 403 k.p.c.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, skarga nie została jednak oparta na ustawowej podstawie wznowienia, albowiem nieprawidłowa reprezentacja strony przeciwnej nie stanowi przesłanki wznowienia postępowania po myśli art. 401 pkt 2 k.p.c., zaś odnośnie do wyroku zapadłego w sprawie wymienionej w skardze nie można stwierdzić, że doszło do jego późniejszego wykrycia w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c., skoro skarżący powoływali się na to orzeczenie już w piśmie procesowym wszczynającym to postępowanie, którego wznowienia aktualnie się domagają. Natomiast zawarte w skardze stwierdzenie, że w obrocie prawnym „jest decyzja ostateczna z 1997 r.”, która rozstrzyga sprawę podlegania ubezpieczeniu społecznemu przez B. B. nie uzasadnia żadnej z powołanych w skardze przesłanek wznowienia. Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. odrzucił skargę o wznowienie postępowania.

W zażaleniu na to postanowienie skarżący, domagając się jego uchylenia, podtrzymali swoje stanowisko o nienależytej reprezentacji organu rentowego w postępowaniu, co ich zdaniem stanowi podstawę do wznowienia postępowania także wówczas, gdy skargę składa strona przeciwna, a nadto podnieśli, że „zupełnie nie można zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego, pozostaje ono w sprzeczności z polskim prawem, że skoro skarżący powoływali się na wspomniane wyrok i decyzję w sprawie, to wszystko jest w porządku”, odwołując się do treści art. 378 § 1 *in fine* k.p.c., według którego Sąd drugiej instancji w granicach zaskarżenia bierze z urzędu pod uwagę nieważność postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o wznowienie postępowania stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia przysługujący jedynie od ściśle określonych orzeczeń i w oparciu o ograniczone ustawowo podstawy. Są one wyraźnie i wyczerpująco wyliczone w ustawie. Skarga może być oparta na tzw. przyczynach nieważności (art. 401 k.p.c.) oraz na przyczynach restytucyjnych (art. 403 k.p.c.), a także w sytuacjach regulowanych art. 401¹ k.p.c., a więc gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie.

Przepis art. 401 k.p.c. nie określa odmiennie przesłanek nieważności postępowania na potrzeby postępowania o wznowienie, lecz sytuuje je w sposób szczególny pośród katalogu przyczyn nieważności określonych w art. 379 k.p.c., zawężając podstawy wznowienia z przyczyn nieważności do wyczerpująco określonych w art. 401 k.p.c. Tego rodzaju zawężenie dopuszczalnych podstaw wznowienia postępowania w porównaniu z regulacją z art. 379 k.p.c. usprawiedliwia charakter wznowienia postępowania jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, w którym możliwość uwzględnienia nieważności postępowania w mniejszym zakresie niż w ramach środków odwoławczych i środków zaskarżenia jest podyktowana potrzebą ochrony prawomocnego orzeczenia sądowego, a wznowienie jest traktowane jako środek o charakterze wyjątkowym

Jak trafnie podniósł Sąd Apelacyjny, z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że skarga o wznowienie postępowania z powodu nieważności wywołanej brakiem należytej reprezentacji (art. 401 pkt 2 k.p.c.) przysługuje w terminie wskazanym w art. 407 k.p.c. tylko tej stronie, która była nienależycie reprezentowana i przez to ona sama lub jej organ lub ewentualny przedstawiciel ustawowy nie wiedzieli o toczącym się postępowaniu. Tylko taka strona może znaleźć się w sytuacji, o której mowa w art. 407 k.p.c., tylko bowiem do takiej strony może odnosić się sformułowanie „dowiedziała się o wyroku”. W przeciwnym razie nie byłoby w ogóle możliwe obliczanie terminu przewidzianego w art. 407 § 1 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2003 r., V CZ 111/03, Monitor Prawniczy 2006 nr 3; z dnia 11 czerwca 2008 r., V CZ 34/08, LEX nr 424345; z dnia 30 września 2008 r., II CZ 67/08, OSNC – ZD 2009 nr

1, poz. 26). Wnioskodawcy nie znaleźli się w takiej sytuacji, nie mogą więc opierać skargi o wznowienie na tej podstawie.

Przyczyny restytucyjne wznowienia postępowania, określone w art. 403 § 2 k.p.c., to późniejsze wykrycie prawomocnego wyroku, dotyczącego tego samego stosunku prawnego, albo wykrycie takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Wspólną ich cechą jest „późniejsze wykrycie”, co w odniesieniu do prawomocnego wyroku oznacza dowiedzenie się o orzeczeniu, które w czasie poprzedniego postępowania już istniało, lecz o którym strona nie wiedziała, bo było ono ukryte lub jej nieznane (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 1997 r., I CKN 149/97, OSNC 1998 nr 1, poz. 9). Jak prawidłowo przyjął Sąd Apelacyjny, tego warunku nie spełnia wskazanie na wyrok, który był znany skarżącym w trakcie postępowania, którego wznowienia się domagają, wobec czego i w tym przypadku skarga nie opiera się na ustawowej podstawie wznowienia. Trafnie Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę również i na to, że powołanie się przez skarżących na „ostateczną decyzję z 1997 r.” nie uzasadnia żadnej ze wskazanych przez nich podstaw wznowienia.

Z treści art. 410 § 1 k.p.c. wynika wprost, że podlega odrzuceniu skarga nieoparta na ustawowej podstawie wznowienia, w związku z czym zażalenie skarżących nie może być uwzględnione.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.).